

Vaikuttavuusinvestoinnit yhteiskunnan muutosvoimana

Mika Pyykkö
toiminnanjohtaja

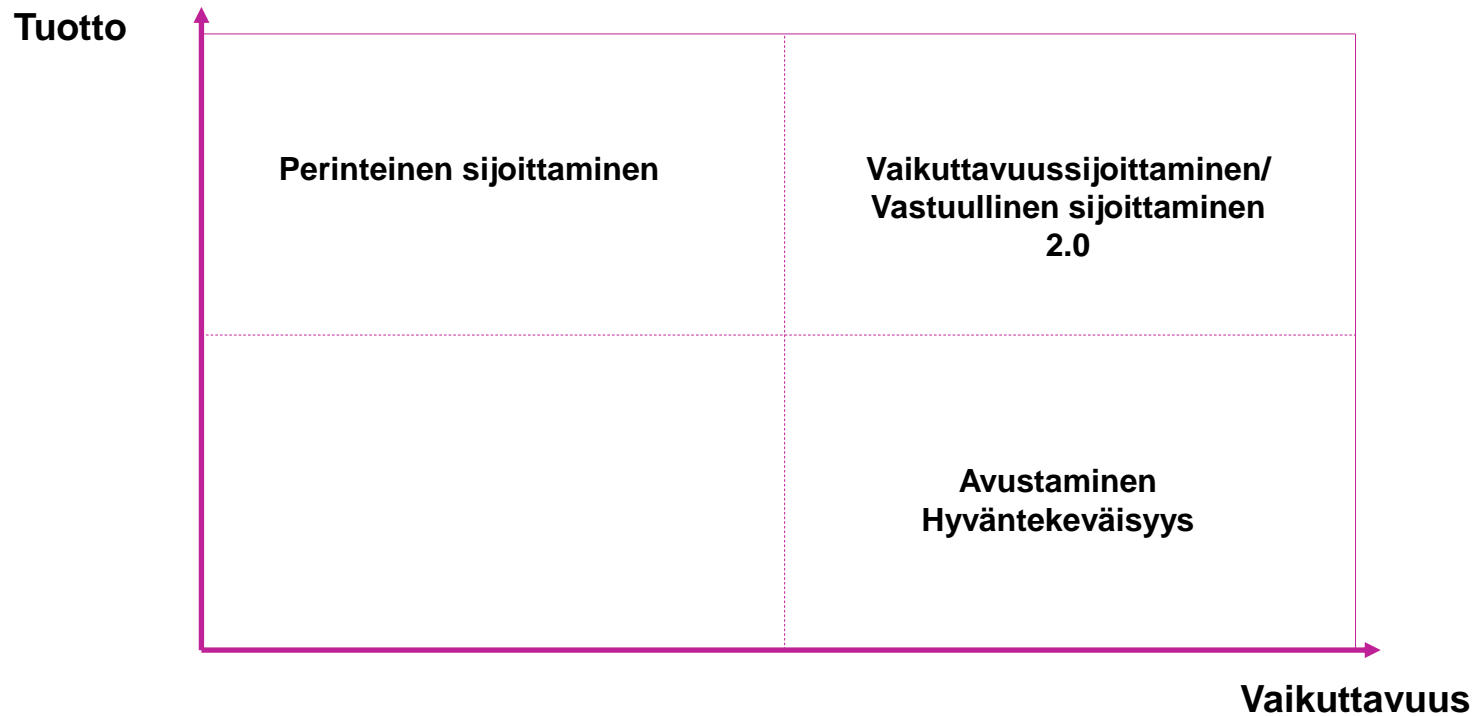
26.1.2023
Tampere

Vaikuttavuusinvestoiminen (engl. Impact investing)

on yksityisen pääoman tietoista suuntaamista toimintaan, joka saa aikaan sekä taloudellista tuottoa että mittaavaa yhteiskunnallista/ympäristöllistä hyötyä.

Taloudellisten resurssien käyttötavoista

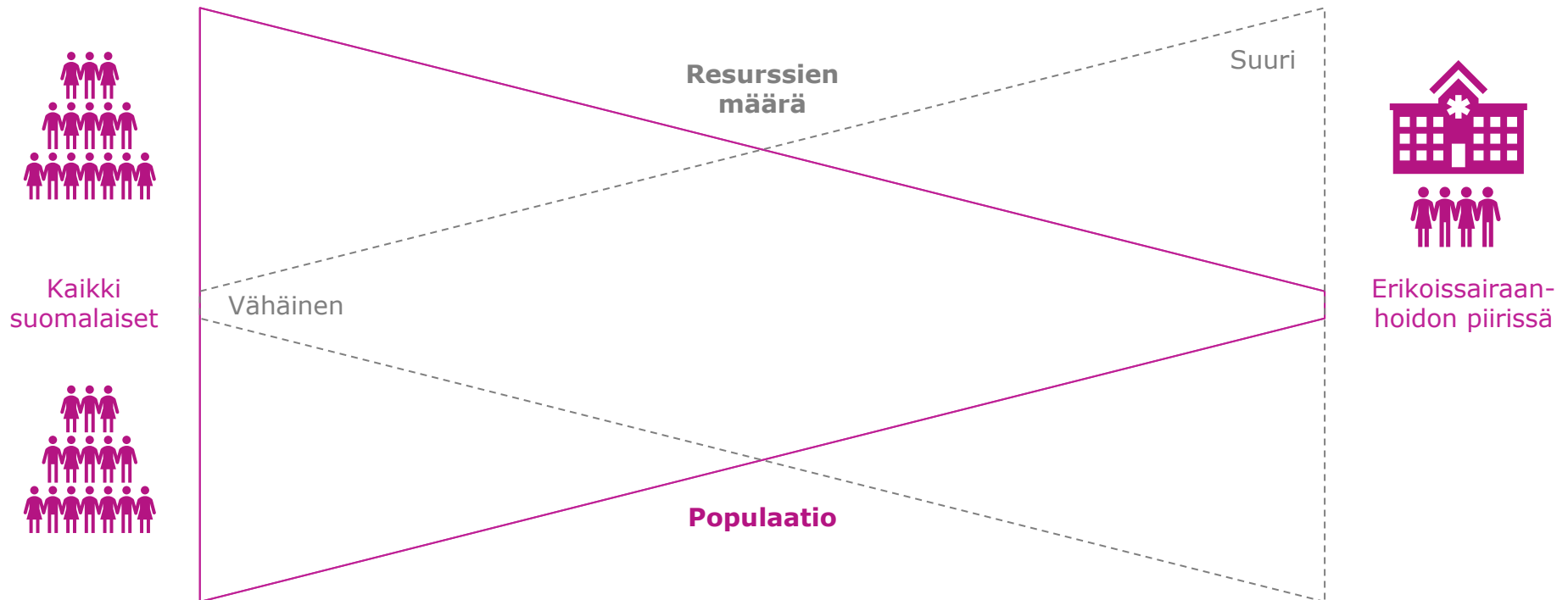
Vaikuttavuussijoittaminen

- Olennaista
  - Tarkoituksellisuus
  - Yhteiskunnallinen hyöty + taloudellinen tuotto
  - Vaikutusten(kin) todentaminen
  - Useita erilaisia käytännön toteutustapoja

Globaalisti

- Markkina kokonaisuudessaan noin 1,2 biljoonaa US dollaria (GIIN 2022)
- Hyvin voimakasta kasvua viimeisten vuosien aikana

Nykyisin – resurssien kohdentuminen

Esimerkkejä monilta osin ehkäistävissä olevista ongelmista ja niiden aiheuttamista kustannuksista

Kustannus	Euroa vuodessa
Huostaanotettu lapsi (LSKL)	130.000 / hlö / hyvinvointialue
Syrjäytynyt nuori (Oulun kaupunki)	20.000
Ympäri vuorokautista hoivaa tarvitseva ikääntynyt (Sitra)	40.000
Alkoholihaitat (THL)	1 mrd. / yhteiskunta
Liikennetapaturmat (Traficom)	1 mrd.
Tupakointi (THL)	1,5 mrd.
Tyypin 2 diabetes (Itä-Suomen yliopisto)	1-2 mrd.
Liikkumattomuus (UKK-instituutti)	3 mrd.
Sairauspoissaolot (TTL)	3-4 mrd.
Mielenterveyden häiriöt (Mielenterveyspooli)	6 mrd.
Työttömyys (TEM; 2/2020)	17 mrd. (7.000 euroa/hlö)

Suomen kuntien
mediaani-
asukasmäärä on
noin

6100

Siuntio →
opetus- ja
kulttuuri-toimen
menot

12
milj. euroa

Kodin
ulkopuolelle
sijoitettua lasta
(130.000 euroa
/lapsi)

92

Liikkumatto-
muuden
aiheuttamat
kustannukset

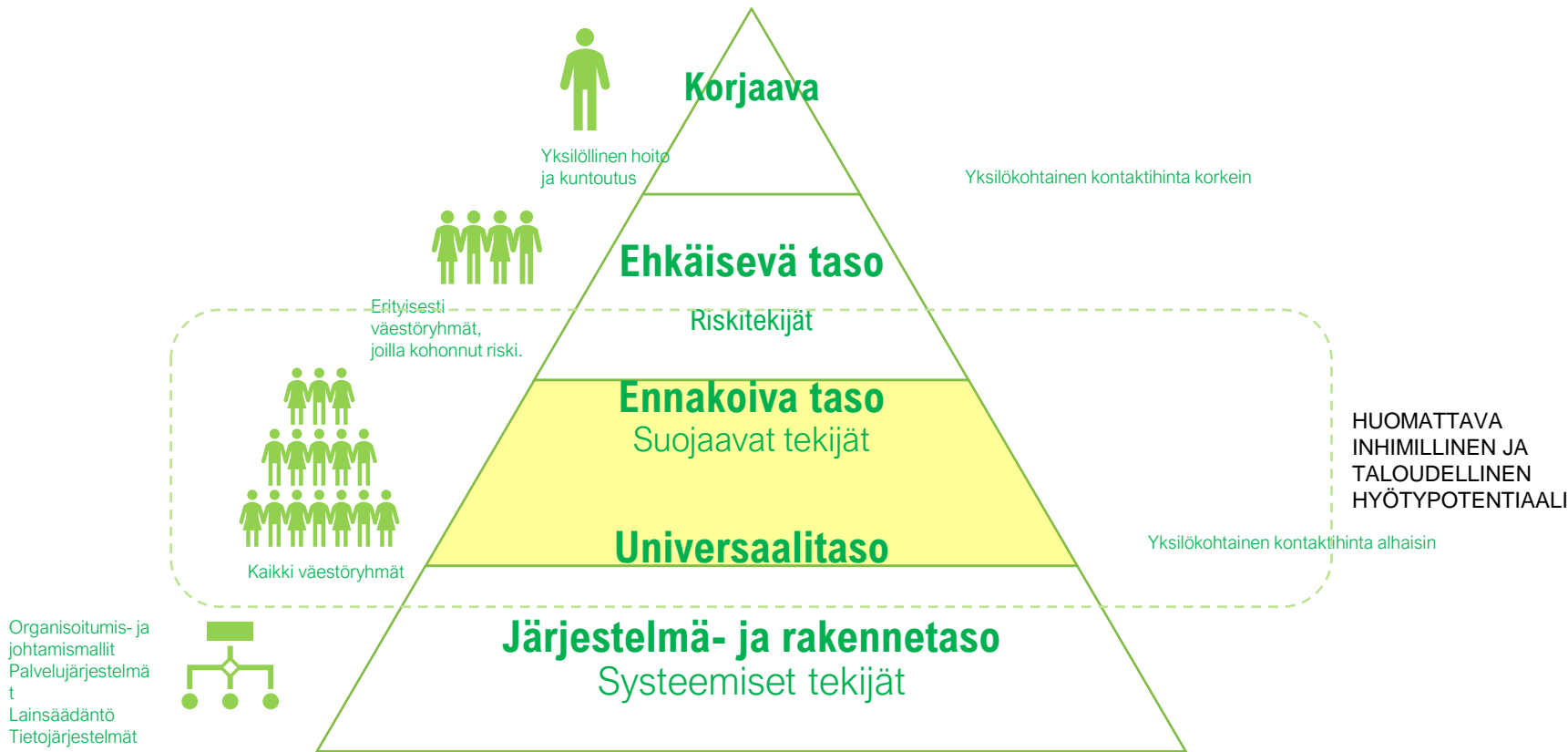
3
miljardia/vuosi

Keskihintaisen
harrastuksen
(150 e/kk eli
1800 e/vuosi)
veloitukseton
mahdollistamin
en kaikille
peruskouluikäis
ille 3 vuoden
ajan

Noin 540 000
lasta/nuorta x
1.800 euroa x 3
=

2,9
miljardia euroa

Tulosperusteinen rahoitussopimus (SIB/EIB/DIB)

on vaikuttavuusinvestoimisen muoto, jossa kerätyt sijoitusvarat käytetään yhteisen tulostavoitteen saavuttamiseen.

Julkinen sektori määrittelee mitattavissa olevat tulostavoitteet ja maksaa vain niiden saavuttamisesta. Sijoittajat kantavat, vähintään pääosin, toiminnan taloudelliset riskit.

Yksi vaikutusten hankinnan toteuttamistapa.

Miten hankintaan vaikutuksia?

Julkinen sektori määrittelee tulostavoitteen, ei tekemisen tapaa!

Kunta/hyvinvointialue/valtio määrittelee:

- väestöryhmän, jonka hyvinvointia halutaan lisätä ja/tai ympäristöaiheen, johon halutaan myönteinen muutos
- halutun tavoitetason tai muutoksen, joka on mitattavissa
- saavutetun tuloksen taloudellisen arvon ja sen perusteella palveluntuottajille (sijoittajille) maksettavan tulospalkkion

Palveluntuottajat toteuttavat käytännön toimet parhaaksi katsomallaan tavalla yhteistyössä vaikutuksista/tuloksista maksajan eli julkisen sektorin kanssa.

Vaikutusten hankinta – julkisen sektorin ja yksityisen pääoman yhteinen mahdollisuus

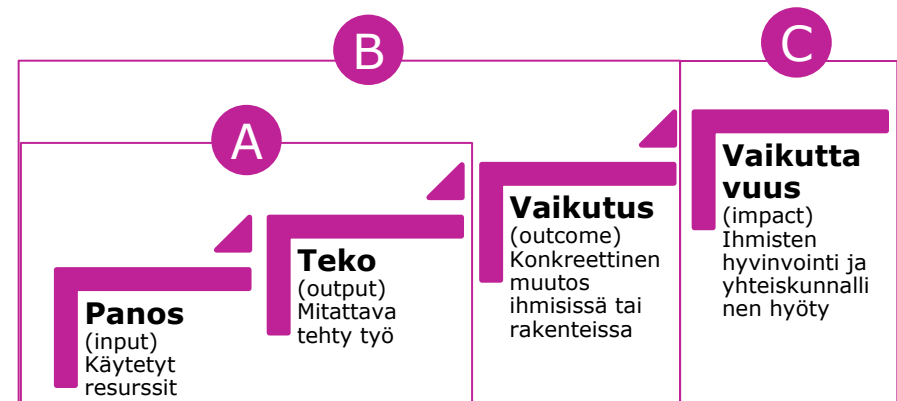
- **Ostetaan haluttua lopputulemaa – ei suoritteita**
  - verovarojen tuloksellinen käyttö yksityistä pääomaa hyödyntäen
- **Mahdollistaa etupainotteiset investoinnit ihmisten ja ympäristön hyvinvointiin**
  - varoja ennakoivaan ja ehkäisevään toimintaan
- **Pohjana faktat ja mallinnus – ei mielikuvat**
  - tiedolla johtamista
- **Toiminnan lähtökohtana haluttu vaikuttavuus**
  - toimintatavat ja resursointi tavoitteen mukaisesti
- **Tekee näkyväksi osaamisen yhdistämisen mahdollisuudet**
  - julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyö

Vaikutusten hankinta on erityisen suositeltavaa, kun

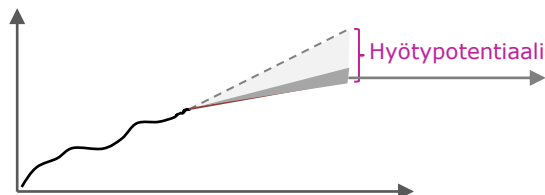
- halutun inhimillisen (laadullisen) ja taloudellisen tuloksen aikaan saaminen edellyttää vahvasti etupainotteisia investointeja ja vähintään 4-6 vuoden aikajännettä (ennakoiva ja ehkäisevä näkökulma).
- tarvitaan perinteiset hallinnolliset sektorirajat ylittävää lähestymistapaa.
- halutun lopputuloksen aikaan saaminen edellyttää useiden eri toimijoiden suunnitelmallista yhteistyötä.

Vaikuttavuuden mallintamisen tasot

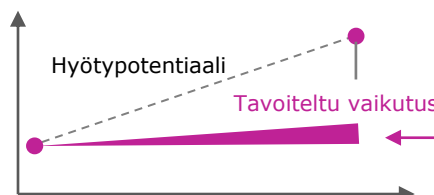
- **Yhteiskunnallisen hyödyn mallinnus**
  - Ilmiön rajaaminen ja juurisyiden tunnistaminen
  - Myönteisen muutoksen aikaansaaman hyödyn hinnoittelu
- **Vaikutusten syntymisen mallinnus**
- **Interventioiden toteuttamisen mallinnus**
  - Taloudellinen mallinnus
  - Toiminnallinen mallinnus

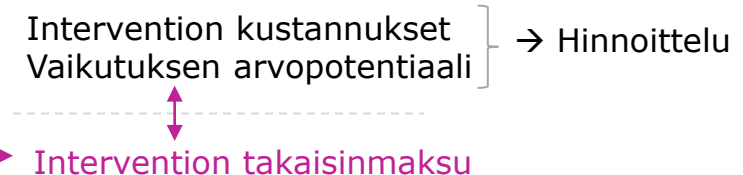
A Yhteiskunnallinen hyöty

B Tavoitteena oleva vaikutus

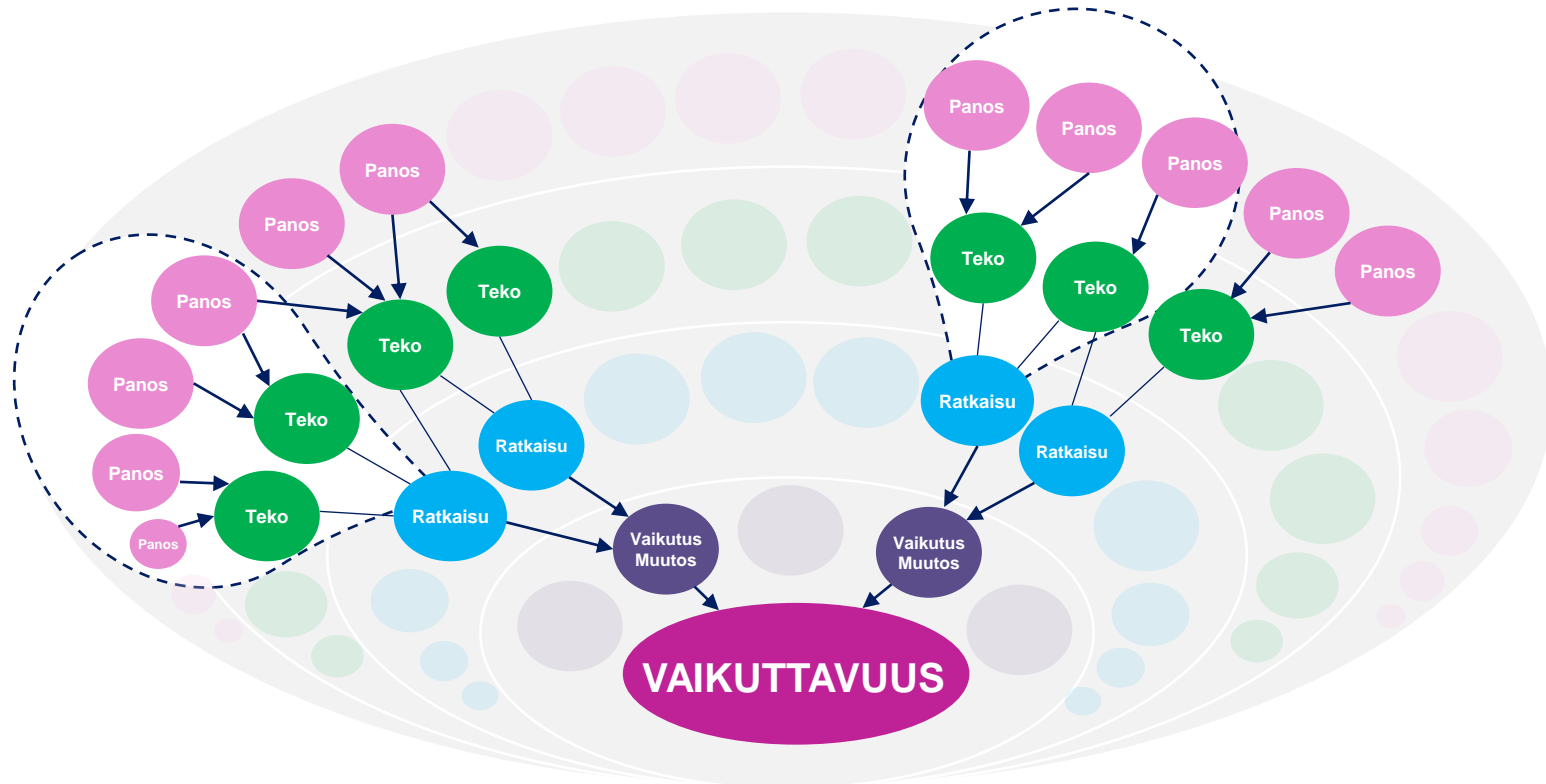
C Intervention investointilaskenta

Taloudellinen mallinnus + yhteiskehittäminen

- Nykytila ja viime vuosien ilmiö- ja kulukehityksen todentaminen (**taloudellinen mallinnus**)
- Kulukehityksen syiden määrittely (**taloudellinen mallinnus**)
- Seuraavien vuosien ilmiö- ja kulukehityksen hahmottaminen (**taloudellinen mallinnus** ja yhteiskehittäminen)
- Kehityskulun syiden taustalla olevien juurisyiden määrittely (yhteiskehittäminen)
- Vaikuttavuustavoitteen määrittely
- Haluttujen muutostavoitteiden määrittäminen (yhteiskehittäminen)
- Muutosten arvottaminen (**taloudellinen mallinnus**)
- Olemassa olevien ratkaisuiden, palveluiden ja näiden puutteiden tunnistaminen (yhteiskehittäminen)

Vaikuttavuuden ekosysteemi

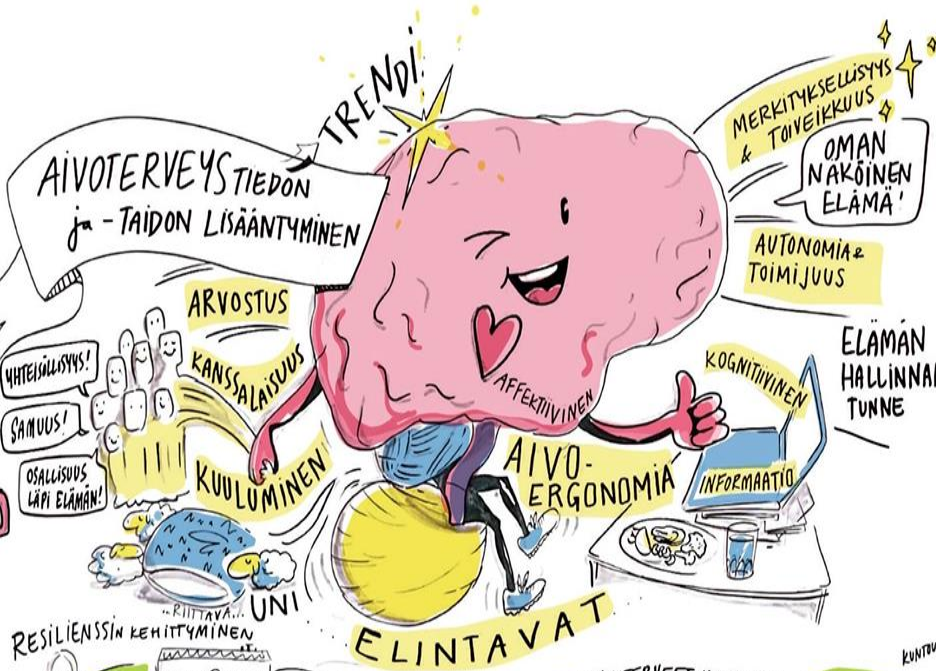
Miten toiminnan onnistumista mitataan?

- **Tulosmittarit**
  - Määrittävät lopullisen onnistumisen.
  - Ovatko halutut muutokset toteutuneet?
- **Toimintaa ohjaavat mittarit**
  - Auttavat optimoimaan resurssien käytön.
  - Tehdäänkö oikeita asioita?
- **Prosessimittarit**
  - Kertovat suoritteiden ja prosessin laadusta.
  - Tehdäänkö oikealla tavalla?
- **Muut mittarit**
  - Mittarit, jotka kiinnostavat tulospalkkion maksajia ja/tai muita yhteistyötahoja.
  - Mikä hyödyllistä toiminnan kehittämisen ja laajentamisen näkökulmasta?

SIB: Toteutettu/Käynnissä	Tilanne
Työhyvinvoinnin edistäminen julkisella sektorilla (TyHy-SIB) Tulospalkkio: 4 julkisen sektorin työnantajaorganisaatiota	Päättynyt Hankehallinnoija: FIM (alunperin Epigus) Rahasto 0,6 milj. €
Maahanmuuttajien nopea työllistyminen ja kotoutuminen (Koto-SIB) Tulospalkkio: TEM	Päättynyt, seurantajakso v. 2020–2022 Hankehallinnoija: FIM (alunperin Epigus) Rahasto 14,2 milj. €
Lasten, lapsiperheiden ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen (Lapset ja Nuoret -SIB I) Tulospalkkio: Helsinki, Hämeenlinna, Kemiönsaari, Lohja ja Vantaa	Käynnissä Hankehallinnoija: FIM & LSKL Rahaston tavoitekoko 8 milj. €
Lapset ja Nuoret -SIB II: Jyväskylä, Karviainen (Karkkila ja Vihti), Tampere	Käynnissä
Työllistymisen edistäminen (Työ-SIB) Tulospalkkio: TEM	Käynnissä Hankehallinnoija: FIM Rahaston tavoitekoko 10 milj. €
SIB/EIB: esimerkiksi myös	
Tyyppin 2 diabeteksen ehkäisy	
Ikääntyneiden itsenäisen toimintakyvyn vahvistaminen	
Maatalouden ravinteiden kierrätys	
Asumisen energiatehokkuus	
Yksin- ja mikroyrittäjien pärjääminen	

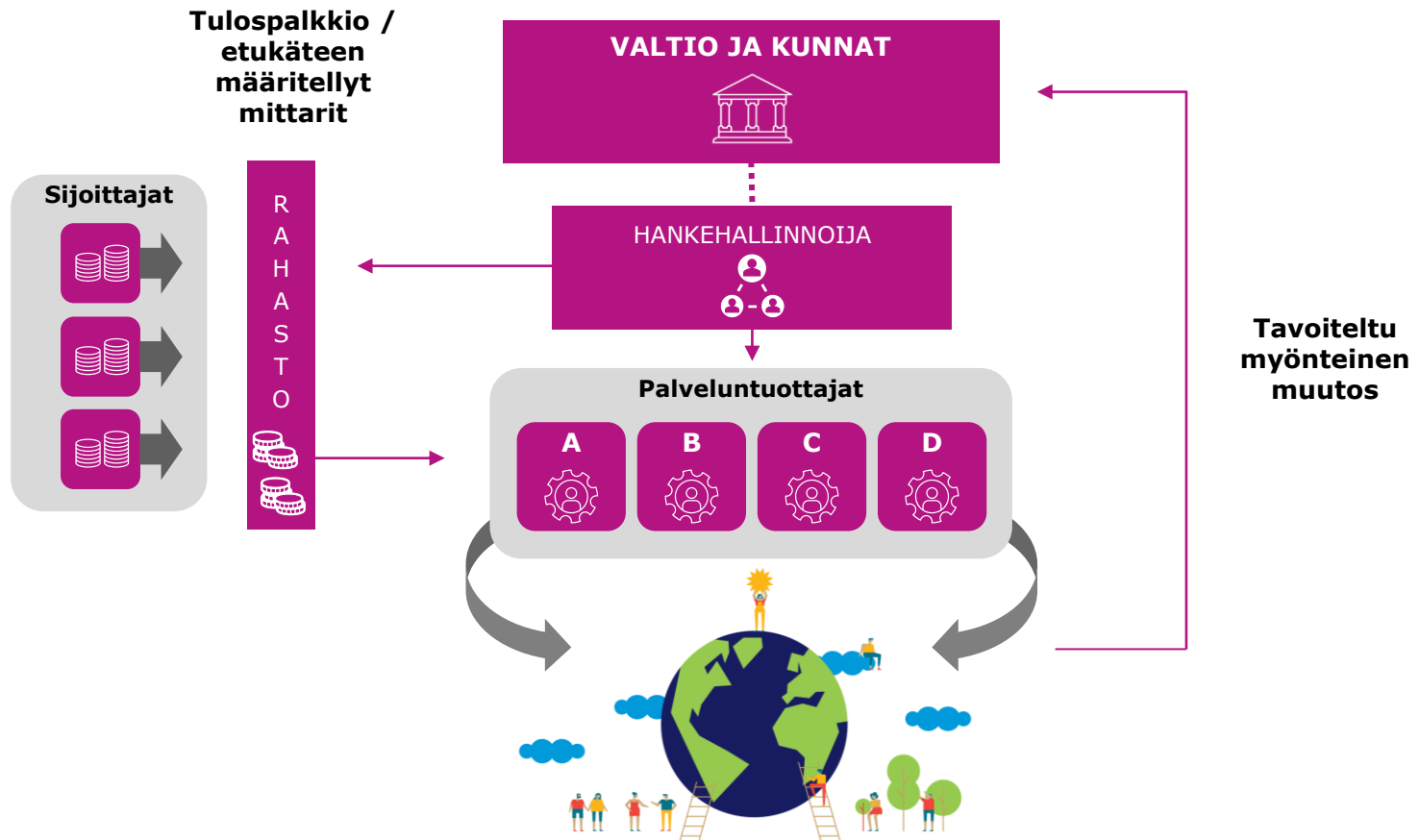
KANSALLINEN AIVOTERVEYS- OHJELMA 2030

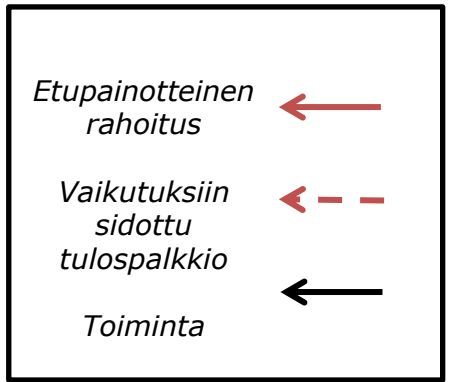
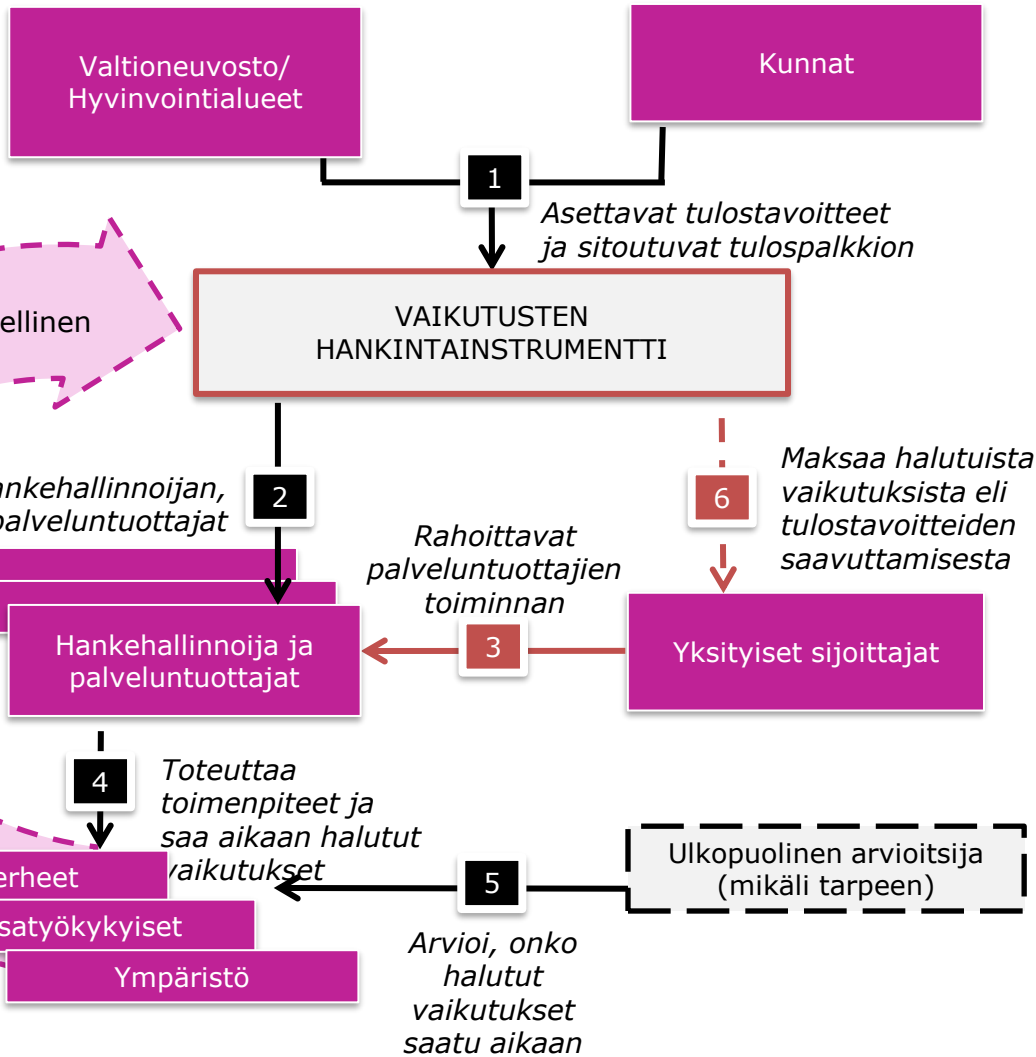

INHIMILLISESTI KESTÄVÄ, AIVOTERVEYTTÄ TUKEVA YHTEISKUNTA

Nykyinen SIB-rakenne

Esimerkki 1 - Maahanmuuttajien nopea työllistyminen ja kotoutuminen (Koto-SIB)

- **Tavoite:** maahanmuuttajien nopea työllistyminen ja sitä edistävien uusien palvelu- yms. toimintatapojen pilotointi
- **Tilaaja:** työ- ja elinkeinoministeriö
- **Hankehallinnoija:** FIM (alunperin Epiqus Oy)
- **Palveluntuottajat:** useita eri palveluntuottajia ja toimintatapoja; ks. ko. dia
- **Toteutusaika:** v. 2017-2019 + seurantajakso v. 2020-2022
- **Tulosindikaattorit:** ks. seuraava dia
- **Sijoittajat:** Euroopan investointirahasto, Sitra, SOK, Espoon kaupunki, Tradeka, "suomalainen säätiö", Suomen ortodoksinen kirkko, Epiqus Oy, Sewatek Oy, Tom Tukiainen, Erkki Turanlahti, Arowana Advisors Oy
  - Sijoitussitoumukset yhteensä 14,2 miljoonaa euroa

Koto-SIB-tulosmittarit

- **Työmarkkinatuki**
- **Tulovero**
  - Lähtötilanneoletus: hankkeessa mukana oleville maahanmuuttajille maksetaan vähemmän työmarkkinatukea ja he maksavat enemmän tuloveroa kuin vastaavat muut henkilöt, jotka eivät ole mukana hankkeessa
- **TEM maksaa rahastolle tulospalkkiona 50 %**
  - työmarkkinatukisäästöistä
  - tuloverolisäyksestä
- Mallinnuksen perusteella tehty arvio: parhaassa tapauksessa valtio säästää 3+3 vuoden hankkeen ansiosta 70 miljoonaa euroa, todellinen säästötoteuma lienee 20-30 miljoonaa euroa

FIM:n koordinoimana toimivat palveluntuottajat edustivat johtavaa koulutus- ja työllistämisosaaamista

Aivoliitto
www.aivoliitto.fi

 the
shortcut

LIVE

ENTRY
EDUCATION

HANKEN
& SSE
EXECUTIVE EDUCATION

edupoli

Monik ry
Meistä on moniksi!

ARFFMAN

Koto-SIB-tuloksista

Vuoden 2020 loppuun mennessä

- 2 217 maahanmuuttajaa osallistui
- 1 692 osallistui koulutukseen vähintään 70 päivää
- 1 062 työllistyi (palveluntuottajien tieto), 1 100-1 200 (verotiedot)

HUOM!

- Kaikista interventioon osallistuneista vähintään 50 % työllistynyt (vrt. verotiedot)
  - Vrt. Ammatillisen työvoimakoulutuksen suorittaneista 17 % työllistyi v. 2019.
- Valtion säästö jo pelkästään kotouttamiskoulutuksen osalta noin 12 miljoonaa euroa.

Esimerkki 2 – Lapset ja nuoret -SIB

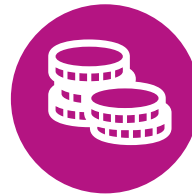
Tavoite

Vähentynyt lastensuojelutarve sekä pienentyneet lasten ja nuorten syrjäytymisestä aiheutuvat kustannukset ja tulonmenetykset.

Toteutusaika

I: 2018–2031
II: 2021-2031

Kunnat

I: Hämeenlinna, Vantaa, Lohja ja Helsinki

II: Jyväskylä; Tampere; Karkkila, Vihti ja ptky Karviainen

Hankehallinnoija

FIM + operatiivisen toiminnan osalta Lastensuojelun Keskusliitto:
päätoiteutuskumppanit Helsingin Diakonissalaitos, Icehearts, Nuorten Ystävät, SOS-Lapsikylä

Kohderyhmät ja tulospittarit

- Nepsy-piirteiden ja perheen haasteiden vuoksi riskissä olevat lapset
- Perheen ja lapsen/nuoren haasteiden vuoksi riskiryhmässä olevat
- Huostassa olevat 15-17-vuotiaat nuoret, jotka aikuistuvat
- Koulupudokkuus-riskissä olevat toisen asteen opiskelijat
- Erytispalveluiden käyttökustannukset verrattuna ennustettuun kehitykseen
- Ei NEET-statusta (not in employment, education or training)
- Toisen asteen tutkinnon suorittaminen ja työllistyminen tai jatko-opiskelu
- Luvattomien poissaolojen määrä, todistusten keskiarvo ja huostaanottojen määrä

Sijoittajina mm.

Aina, kun pohdimme korjaavien toimien kehittämistä/lisäämistä, meidän olisi pohdittava vähintään yhtä paljon, kuinka voisimme ehkäistä kyseisen palvelutarpeen syntymisen ja panostettava (myös) siihen!